

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение муниципального образования
«Кошехабльский район» «Средняя общеобразовательная школа №3 имени Первого
Президента Республики Адыгея Джаримова Аслана Алиевича»

РАССМОТРЕНО

На заседании педагогического
совета

Протокол №1

от «31»августа 2023г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УВР

 С.Б.Кueva

от «01»сентября 2023г

УТВЕРЖДЕНО

Директор МБОУ СОШ №3

 С.Ю.Хасанова

Приказ №66

от «01»сентября 2023г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«Родная (адыгейская) литература»

(базовый уровень)

для обучающихся 7 класса

Егерухай

2023

Федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ стандартым елъытыгъэу гъэпсыгъэ
ушъыйхэр

АДЫГЭ ЛИТЕРАТУРЭР

Я 7-РЭ КЛАСС

Ущызгъэгъуаз

Федеральнэ къэралыгъо гъэсэныгъэ стандартыр гурыт еджаплэмклэ программэм ыльапсэу щыт. Адыгэ литературэр гуманитарнэ предмет шъхьалэу Адыгэ Республикэмклэ гурыт еджаплэхэм ачлэлъхэм ащыщ.

Адыгэ литературам изэгъэшлэн гурыт еджаплэмклэ мурадэу кыгъэгъуцухэрэр:

- КӀэлэеджакӀохэм адыгэ литературэм ипроизведениехэм яшӀуагъэкӀэ ягушъхьэ лэжыгъэ ибаигъэ хэхъоныгъэхэр фэхъунхэр, дэгъумрэ дэимрэ къагурылӀонхэр; Россием, Адыгеим, нэмыкӀ хэгъэгухэм ащыпсэурэ цӀыф лъэлкӀэ зэфэшъхьафхэм якультурэ лъытэныгъэ афашӀы хъунхэр;

- КӀэлэеджакӀохэм яхудожественнэ-творческэ ыкӀи шъныгъэ (познавательнэ) гупкӀагъэ хэхъоныр, художественнэ произведениехэм яджэхэ хъумэ эмоциональнэ фыщытыкӀэ фырялэ хъуныр, гущылэм эстетическэ екӀолӀакӀэ фырялэ хъуныр; учебнэ ыкӀи научнэ шӀэныгъэхэр къэзытрэ текстхэм лӀоф адашӀэнымкӀэ къулайныгъэхэр къалӀэкӀэхъанхэр;

- ТхакӀэ, еджакӀэ ыкӀи коммуникативнэ культурэ къалӀэкӀэхъаныр.

Адыгэ литературэм икурс учебнэ планым чӀыплӀэу щуубытырэр

Адыгабзэмрэ литературэмрэ япрограммэ я 7-рэ классымкӀэ адыгэ литературэм иурокхэмкӀэ илъэсым телъытагъэу сыхь. 35-рэ къеты, тхэмафэм - сыхь. 1.

Базиснэ учебнэ планэу еджаплэхэм кыыхахырэм елъытыгъэу сыхьат пчъагъэу предметымкӀэ ялӀэщтыр зэфэшъхьафын ылъэкӀыщт.

Предметэу «Адыгэ литературэм» пшъэрылъ шъхьалэу илӀэр бгъу пстӀумкӀи кӀэлэеджакӀор гъэсагъэ хъуныр ары.

Гурыт еджаплэм кӀэлэеджакӀохэм адыгэ литературэр зэрэщызэрагъэшлагъэм ишӀуагъэкӀэ личностнэ, метапредметнэ ыкӀи предметнэ зэфэхьысыжъхэр алӀэкӀэль мэхъух.

Личностнэ зэфэхьысыжъхэр

Еджэным мэхъанэу илӀэр кыгурылӀошт: иеджэнкӀэ хэхъоныгъэу ышӀын ылъэкӀыщтхэмкӀэ, адрэ предметхэр кыӀэкӀэхъанхэмкӀэ, къэзыуцухьэрэ дунаир ришӀыкӀынымкӀэ.

Художественнэ литературэр икӀу фэдизэу кыгурылӀоу, зеджагъэм эмоциональнэу тегущылӀэн ылъэкӀэу, зыдэгущыӀрэм еплъыкӀэ шъхьафэу илӀэм лъытэныгъэ фишӀэу хъуцт.

Адыгэ Республикэм икультурэ, итарихъ, адыгэ писательхэм поэтхэм атхыгъэ произведениехэм нэлуасэ афэхъуцт, дэгъур, дэир кыгурылӀоу этическэ еплъыкӀэхэр илӀэ хъуцтых.

Ищылэныгъэклэ лахьылныгъэм, унагъом, ныбджэгъуныгъэм, шлульэгъуныгъэм, зэдэлэжъым, зэгурылоныгъэм, лъытэныгъэ зэфэшлыжыным ямэхьанэ егупшысэ хьушт, ежъ нахьыжъхэми илэгъухэми зэрафыщытышт, зэрадэгущылэшт шыклэхэр кыыхыщтых, литературнэ геройхэр зэрэеклорэ шыклэхэм нравственнэ-этическэ шапхъэхэр арихьыллэхэзэ уасэ афишлын ыльэклэу хьушт.

Художественнэ произведениехэм яджэныр шу ыльэгъушт, игупшысаклэ нахь куоу, идунэеплъыклэ нахь шьуамбгъоу хьушт, ежъ еплъыклэ гъэнэфагъэхэр илэ хьущтых.

Гурым еджанлэр къаухы зыхьуклэ клэлэеджаклохэм еджэклэ компетентность ялэ хьушт (текстым еджэхэу, заджэхэрэр къагурылоу), ежъ-ежъырэу еджэнымклэ универсальнэ действиехэр афэхьуцтых.

Клэлэеджаклохэр псынклэу еджэхэу, заджэхэрэр (зэдэлухэрэр) къагурылоу, интерпретацием иамалхэр агъэфедэшъухэу, художественнэ, научнэ тхыгъэхэр зэхафын (анализ) ашлын альэклэу хьуцтых. Гуцылалэхэр, компьютерыр агъэфедэшъоу, творческэ лофшлэнхэр агъэцак!эу хьуцтых.

Зэфэшъхьаф коммуникативнэ ситуациехэм, диалогым исэлэ этикетыр кыдалъытэзэ хэлэжъэнхэ альэклышт, произведениеу зэджагъэхэр зэхафынэу, тегуцылэнхэу зэрагъэшлэшт. Монологическэ кылотыклын мынхэр произведением (геройхэм, хьугъэ-шлагъэхэм) ехьылагъэу текстым иплан елытыгъэу жэрылоклэ изэклэлыклуаклэ кыралотыклышъоу, къэзлотэрэ текст мынхэр ежъ-ежъырэу зэхагъэуцошъоу, езбырэу усэхэр зэрагъэшлэн альэклэу хьуцтых. Ялэгъухэм, янэ-ятэхэм, клэлэегъаджэхэм апашъхэ плакатхэр, аудио-видеоиллюстрациехэр, видеосюжетхэр, анимациехэр агъэфедэхэзэ кыщыгуцылэнхэ альэклэу есэцтых.

Метапредметнэ зэфэхьысыжъхэр

• Клэлэеджаклом коммуникативнэ лоф шлаклар кылэклэхьашт, нэбгырэ заулэу (группэу) лоф зэдэшлэным хабзэу хэлхэр ыкли мэхьанэу илэр кыгурылощтых.

• Ищыклэгъэ информацием лыхьун, кыгъотын ыльэклэу хьушт (Интернетри хэтэу).

• Художественнэ произведениер анализ ыкли интерпретацие ышлынхэмклэ шлэныгъэ шэпхъэ шъхьалэу рихьыллэштхэм яалгоритм кылэклэхьашт.

• Зэджагъэм ехьылагъэу иеплъыклэхэр кырилотыклышъухэу, зеклоклэ хэбзэ гъэнэфагъэу обществэм хэлхэр кыгурылохэу хьушт.

Предметнэ зэфэхьысыжъхэр

• Еджэным мэхьанэу ыкли мурадэу илэхэр кыгурылощтых.

Текст зэфэшъхьафхэр зэхьылагъэхэр, ямэхьанэ кыгурылощтых (ежъхэр амакбэ лоу, амакбэ мылоу еджэхэу, е едэлухэу зыхьуклэ), текстхэр зилэужыгъохэр зэхифышъуцтых (художественнэмэ, научнэмэ, учебнэмэ), гупшысэ шъхьалэу хэлъыр ыкли героеу хэтхэр ышлэштых, произведением

ехыллэгъэ упчлэхэм джэуап къаритыжкышъун ылъэкӀышт, зэкӀалькӀуакӀэу хьугъэ-шлагъэхэм ялэр ыгъэунэфынэу, текстым ехыллагъэу упчлэхэр еж ыгъэуцун ылъэкӀынэу зэригъэшӀэщтых.

- Монологыр, диалогыр произведением изэхэфынкӀэ ыгъэфедэщтых.

- Гуцылэм Ӏоф дишӀэу, гуцылэм имэхьанэ текстэу зыхэтым елбытыгъэу ыгъэнафэу, мурад зыфигъэуцужьэу игуцылалъэ хигъэхьо зэпытынэу зэригъэшӀэщт.

- Эстетическэ ыкӀи нравственнэ лъэныкъохэмкӀэ художественнэ текстым уасэу илэр зэхишӀыкӀышт ыкӀи къырилотыкӀышъушт.

- Авторым иекӀоллакӀэ къыгурылошт, геройхэм, ахэм язекӀуакӀэхэм яхыллагъэу еж иеплъыкӀэхэр къырилотыкӀын ылъэкӀыщтых.

- Еж иеплъыкӀэу къырилотыкӀыхэрэр текстымкӀэ щысэхэр къыхьыхэзэ къыгъэшъыпкъэжыщтых.

- Зэджагъэхэ тхылым фэгъэхьыгъэ отзыв атхышъушт.

Зэджагъэхэ произведением ехыллагъэу сочинение, изложение мыныщэхэр атхышъущтых.

Календарнэ - тематическэ планирований Адыгэ литератур 7 класс

№ п/п	Темэр	сыхьат пчъагъэр	уахьтэр	
			план	факт
1	Нарт эпосым щыщ усэу «Шэбатныкьу»	1		
2	«Къолэжымыкьо Зезэрыхьэ итаурыхь»	1		
3	Ве Пшысэу «Пшъэшъэ ибэр»	1		
4	Хьаткьо А. Усэу «Типсы шхъухьашI»	1		
5	КIэрэщэ Т. ТхакIор къуаджэм макIо	1		
6	ТхакIор къуаджэм макIо	1		
7	КIубэ Щ. Поэмэу «Туманбэй»	1		
8	Теуцожь Ц. Усэу «Сижьышъхьэм сыжъудэбэкьон»	1		
9	Ве Теуцожь Ц. иусэхэр	1		
10	Жи Адыгэмэ шэн дахэкIэ алытэрэр	1		
11	Лъэустэн Ю. Асхьадрэ Сурэтрэ. Асхьад ядэжъ къегъэзэжы	1		
12	Сурэт изыгухэль мэкьутэ - нэмыкI гухэльым еусэ	1		
13	Файзэт звено зэхицэнэу Асхьад къыгъэгугъагъ	1		
14	Мыри фронт, нахь къиныхэнкIи мэхьу	1		
15	Ве Хэта ар ауцтэу зыпIугъэр?	1		
16	Жи Бесед Хэта хьер, хэта мысэр?	1		
17	Кэстэнэ Д. Рассказэу «Пщыпый»	1		
18	Рассказэу «Пщыпый»	1		
19	Андырхьое Хъусен. Усэу «Кавказ»	1		
20	Жэнэ Къ. Рассказэу «Елмызэ ибзыгухэр»	1		
21	Рассказым изэхэфын	1		
22	МэщбэшIэ И. ЧырэкIо кIалэхэр	1		
23	Пычыгъоу ЧырэкIо кIалэхэр	1		
24	Бэрэтэрэ Хь. Усэу «Зы лъэпкы чыг»	1		
25	Кощбэе П. Рассказэу «Тэтэжъ»	1		
26	Рассказэу «Тэтэжъ»	1		
27	Рассказым изэхэфын	1		
28	КъумпIыл Къ. Усэу «Джыри уихьаку о мыкIосагъ»	1		
29	Къуекьо Н. Усэу «Сят»	1		
30	Нэхэе Р. Усэу «Адыгэ пшъашъэхэр»	1		
31	Бэгъ Н. «Сыригъус чIыгу рэхьатым»	1		
32	ЛIыхэсэ М. Балладэу «Нэфыль къэкIофэ»	1		
33	Жи Адыгэ литературэмкIэ сишIэныгъэ хэхьоныгъэу фэхьугъэр	1		
34	Дэрбэ Т. «Хэкужъым тыгъэкIожъ»	1		
35	Зэфэхьысыжъ уплъэкIун IофшIэн	1		